

- **Същност на одита.**

Терминът одит произтича от латински и означава изслушвам. Във средновековна Европа грамотните и умеещите да пишат хора са били малко и затова първоначално одитор е започнал да се нарича човек който е трябвало да изслушва отчетите на определени длъжностни лица. По късно неговите функции постепенно придобили и контролен характер. В превод от английски одит означава проверка, финансова ревизия.

По настоящем под независим финансов одит се разбира самостоятелна проверка, на изложените в един финансов отчет твърдения за вярност, от страна на ръководството на фирмата и представянето на резултатите от нея в одиторски доклад, чрез изразяване на одиторско мнение от лице с подходяща професионална квалификация и официално признато като такова от съответното законодателство. Във годишния финансов отчет всяка фирма предоставя публично информация за своето имуществено и финансово състояние. Вземането на различни икономически решения за следващия отчетен период може да стани само на базата на достоверна счетоводна информация. По този начин основната група потребители разчита на финансовите отчето, тъй като няма възможност от друго място да получи допълнителна информация. Затова потребителите на информация се нуждаят от лице което да даде становище до колко отчетът, правилно отразява състоянието на фирмата. Функцията на независимост не може да бъде изпълнена от съставителя на финансовия отчет, тъй като той получава парите си от фирмата. Не могат да изпълнят тази функция и данъчните органи, тъй като техните проверки имат едностранен характери защитават интересите на държавата, а не на всички потребители на информацията. Ето защо те се нуждаят от услугите на независимите одитори, които с дейността си представляват особен вид посредници между фирмата и заинтересованите от предоставянето на достоверна информация потребители. Приема се че един финансов отчет е достоверен ако е изготвен във всички аспекти на същественост съобразно определената рамка на финансова отчетност. Във връзка с това при одита се използват термините „вярно и честно представяне“ или „ достоверно във всички съществени аспекти“ тези два термина са еквивалентни по смисъл и съдържание.

Целта на одитора е да оцени ефекта на установените отклонения, ако има такива в отчета. Тези отклонения могат да възникнат при:

- Неточност, пропуск или грешка при събирането и обработването на информацията
- Пропуск или грешка в сума на показател или оповестяване във финансовия отчет
- Неточна приблизителна счетоводна преценка от вида на предположения или изчисления
- Неправилни преценки от страна на ръководството

Съществуват няколко варианта на одиторска дейност:

- Одит на ГФО – одитът на ГФО дава разумна степен на сигурност, за вярно и честно представяне на отчета. Одиторският доклад не гарантира, че финансовият отчет е абсолютно точен, но че той е вярно и честно изготвен в рамките на разумното ниво на увереност и приемливата грешка т.е. чрез доклада се изразява положителна сигурност. При одита на ГФО винаги съществуват някои ограничения, които не могат да бъдат избегнати, а именно: 1. Одиторът не проверява всеки единичен обект в счетоводните регистри, за целта се използват тестове. 2. Одиторските доказателства, които събира одитора показват какво е вероятно, а не какво е напълно сигурно т.е. те са доказващи, а не потвърждаващи. 3. Съществува риск от измами от страна на ръководството и персонала. 4. Одиторът докладва обикновено няколко месеца след края на отчетния период

- Преглед на финансов отчет – при преглед на финансов отчет, степента на сигурност изразявана от одитора е умерена. Тук той не е длъжен да извършва всички процедури както при един одит на ГФО. Прегледът се извършва за по кратко време с по малко сили и средства. Одиторът изказва увереност, че нищо не е достигнало до неговото внимание което да показва, че финансовият отчет не е бил изготвен в съответствие с възприетата финансова рамка (МСС или НСС). Затова и видът на одиторския доклад е с посочване на така наречената отрицателна сигурност т.е. одиторът изразява своята увереност в липсата на доказателства за обратното. Преглед на финансов отчет се прави на тримесечни отчети на публични дружества, по искане на банката кредитор, преглед на бъдеща бизнес комбинация
- Изпълнение на договорена процедура – одиторски ангажимент при който одиторът изпълнява само тези процедури, които предварително са уточнени с неговия клиент. В своя доклад той не изразява никаква сигурност по отношение на финансовата информация, а предоставя на своя клиент доклад за фактическите констатации въз основа на който той следва сам да прави своите изводи за отразените в него данни. Одиторът посочва че тази процедура важи само за дадената фирма. Примери даване на съвет как да се отчитат стоките, как да се отчитат лизинговите договори.
- Компилиране на информация – тя се изразява в събирането, класифицирането, обобщаването и представянето по определен начин, на предварително отчетена по счетоводен път информация в управляема и разбираема форма. Тук степента на сигурност е никаква т.е. одиторът не изразява никакво становище относно достоверността на информацията. В одиторския доклад се съдържа главно идентификация на изготвената информация. Примери изготвяне на финансов отчет по МСС на базата на изготвен вече отчет по НСС, изготвяне на допълнителни отчети за нуждите на кредитиращата банка.

Тези отделни одиторски услуги се разграничават една от друга по два критерия.

- Степен на сигурност -
- Вид на представения доклад от одитора

2. Основни етапи на развитие на одита.

Одитът като особена форма на контрол се счита, че е възникнал в Англия. Има писмени доказателства, че в тази страна от тринаидесети век, счетоводител и одитор са започнали да се приемат за различни професии. Задачите на одиторите са се свеждали главно до установяване на възможни грешки, злоупотреби и измами. Техните функции почти не се различавали от целите на контролорите. Съществувало обаче едно преимущество при извършване на техните проверки, а именно резултатите от одита били по обективни поради независимостта на специалистите, както от ръководството така и от собствениците. В световната практика могат да се разграничат няколко етапа на развитие на одита.

- Етап исторически обусловено възникване на одита. През 19 век икономическото развитие се характеризира с бурно развитие на градовете, индустрията и търговията. По това време значително се изменя отчетния процес, който се преориентира към наблюдаване на собствеността на цялото имущество. Появяват се АД и възниква проблема за защита интересите на инвеститорите и кредиторите. Обективно се появява необходимостта от независима проверка на отчетността и от изказване на мнение за нейната достоверност. Съществуват различни мнения за точната датата за възникване на одита от този нов вид. Счита се че одиторите са се появили отново в Англия. Така на пример 1862 г. се приема закон според който компаниите са били задължени не по рядко от един път в годината да възлагат на специално подготвени лица (одитори) извършване проверка на счетоводните сметки и на отчета за печалбите и загубите с